

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Ministerstvo razpada in odstopa.

Nam mnogovrstno žaljenim nasprotnikom liberalne, nemško-ustavoverne stranke se daje sedaj dolgo že pričakovana prilika, mirno opazovati, kako ta mogočna stranka peša, kako jeni izvoljenci ginejo, ministri odstopajo, drug za drugim. Uresničujejo se besede: druga nagodba z Ogersko bo nemško-liberalno ustavaštvo pokopala. Komaj je pod novo nagodbo prišel podpis svitlega cesarja, uže omahuje vse ministerstvo na Dunaji. Pet dni je premišljevalo in modrovalo med seboj ter naposled 5. julija svitlemu cesarju predložilo prošnjo za odpust. Prošnjo so podpisali vsi ministri. Ni jim bilo treba dolgo čakati na rešitev prošnje. Kajti še isti den 5. julija so svitli cesar doposlali dvojno pismo, prvo predsedniku ministerstva, knezu Adolfo Auerspergu, drugo pa ministru znotrajnih zadev, baronu Lasserju. Prvemu dajejo na znanje, da sprejmejo prošnjo za odpust, vendar konec poslovanju sedanjih ministrov hočejo določiti ob ugodnišem času, kakor je sedaj. Ministri morajo tedaj še dalje poslovati, dokler ne dobijo popolnega in konečnega odpusta. Eden ministrov je pa vendar dobil konečni odpust in ta je za ustavoverce najvažniši minister, namreč baron Lasser. On je bil duša vsemu ministerstvu, nemškemu liberalizmu in ustavaštvu. Njega prav nadomestiti ne gleštajo žive duše več. A ravno ta je dobil od svitlega cesarja konečni odpust! Dobil ga je pa v prav cesarsko-sijajni in za njega častni podobi. Svitli cesar so mu v lastnoročnem pismu naznanili zaželjeni odpust, mu izrekli zahvalo za dolgoletni trud in mu podelili veliki zlati križec reda sv. Štefana. Ob enem so ga imenovali uda gosposke zbornice na žive dni. Nemški listi poročajo, da je Lasser dobil odpust zaradi svoje bolehnosti. Mogoče! A ljudje, ki imajo dober pomnež, se vendar čudijo temu, da so razni ministri vselej takrat srečno boleni, kedar jih vladarji nameravajo odposlati in posloviti.

Celih 7 let je poslovalo sedanje ministerstvo. Nihče ne more reči in tudi ne reče, da je imelo

med seboj izredno duhovitih mož. Držalo jih je le to, ker si nihče drug ni upal izmed ustavovercev na njih mesto stopiti, svitli cesar pa sami odpusta zahtevali niso. Naposled se je teh ministrov vse naveličalo, celo prijatelji njegovi — nemški liberalci. Sicer je do sedaj samo eden minister odstopil, a ta jim je bil glavna delavna moč. Zato ni misliti, da bodo ostali ministri na svojih ministerskih stolih dolgo sedeli, k večemu do novega zborovanja državnega zbora ali do skončanja homatij na Turškem. Med tem bodo tudi na Ogerskem izvoljeni novi poslanci, ki utegnejo sedanjemu Tiszajevemu ministerstvu konec narediti. Dalje bo treba razmero novih dežel: Bosne in Hercegovine, do celega cesarstva določiti. Za tolike spremembe bo treba novih moči, novih ministrov. Bog nam daj najti takih, ki bodo že dovolj zamotane naše domače zadeve zamogli razvozlati in srečno rešiti! Potem utegne res boljše biti!

Odkritje Slomškovega spomenika.

(Pridiga. Govoril kanonik Fr. Kosar) 24. jun. 1878.

Čast Bogu na višavah in mir
ljudem na zemlji. Luk. 2, 14.

Bilo je na angeljsko nedeljo leta 1859, tedaj pred blizu 20. leti, ko so pokojni knez in škof Anton Martin Slomšek, s pastirsko palico v roki in od več ko 100 duhovnikov obdani, v prekrasnem sprevedu neštivilnega ljudstva bližali se tej stolnej cerkvi, da bi slovesno v posest vzeli škofovsko stolico, katero so z privoljenjem sv. Očeta in presvitlega cesarja iz sv. Andreja na Koroškem v Maribor predstavili. Ko so jim vsi duhovniki v znamenje vdanosti in zvestobe škofovski pristan poljubili, so se naravnost na to pridežnico podali, ter za predgovor svoje prve pridige v tej cerkvi izvolili prelepe besede angeljske pesmi: Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji. Proti sklepu te pridige so rekli: „Denes ste me v slovesnem sprevedu v stolno cerkvo spremljali; ne bo dolgo, in nesli me bote k grobu“. Kar se nam je takrat neverjetno zdelo, to se je le prezgodaj dopolnilo.

Bilo je 27. septembra leta 1862, tedaj čez komaj 3 leta, in zopet so zvonovi stolne cerkve glasno zapeli, zopet se ulice mesta napolnile z brezštevilm ljudstvom, in pred škofovsko palačo se je zopet vredil častiti sprevod od več kakor 200 duhovnikov iz domače in iz sosednih škofij. Ali pri tem sprevodu knez in škof Slomšek niso več nosili pastirske palice v roki niso več hodili v sredi svojega ljubljenega ljudstva, ampak v priprosti mrtvaški škrinji je 8 župnikov nosilo njih mrtvo telo, v tem, ko so ulice mesta odmevale od mrtvaškega petja in glasnega joka in so trije sosedni škofje pri mrtvaškem odru odpevali zadušne molitve. V prvi točki svojega testamenta, ki so ga spisali na svoj poslednji rojstni den, pišejo pokojni knez: „Izrečno naročam, da naj se moje mrtvo truplo dene v priprosto škrinjjo (trugo) iz mehkega, nepolitiranega lesa in na pokopališči tiste fare, kjer umerjem, pokoplje“. S tem uzornim naročilom so nam prelepo razodeli svoje ponižno srce, ker so se hotli še v smrti skazati verni učenec Onega, ki je tudi na golem lesu sv. križa za nas umrl: ali s tem naročilom nikakor niso mogli svojega ljudstva oprostiti sv. dolžnosti, imé tolikega dobrotnika še po njegovi smrti ohraniti v hvaležnem, častnem spominu, in tem znotranjim občutkom dati tudi zvonanji, vidni in dostojni obraz. „Njegov grob bodi častitljiv“. (Izaj.). Ta beseda sv. pisma je šla že na den pogreba od ust do ust in v kratkem je bilo stalno sklenjeno, pokojnemu knezu in škofu Antonu Martinu Slomšku postaviti dostojen spomenik, in sicer v Mariborskem mestu, ktero so k časti sedeža Lavantinskega škofijstva povzdignili. Vsi stanovi, ne le v domači, temoč tudi v sosednih škofijah, so svoje darove radostno polagali na altar sinovske hvaležnosti, in že pred letmi bi se bil spomenik zamogel postaviti; oviralo je edino to, da je bilo po tukajšnjih razmerah zares težko, zediniti se zavoljo oblike spomenika, in še bolj težko, zediniti se zavoljo dostojnega prostora za spomenik.¹⁾ Že pred 2 letoma bile so 3 spominke plošče na znamenitih mestih priredjene. Ena na Slomšekovi rojstni hiši v Slomu v Ponikviški fari, kjer so pokojni Slomšek l. 1800. luč sveta zagledali, druga poleg krstnega kamna v Ponikviški farni cerkvi, kjer so bili krščeni, in tretja v kapeli Mariborskega pokopališča, kjer so pokopani. Za pglaviti spomenik pa se je slednjič z dovoljenjem prečastitega knezoškofijstva izbral, kakor najpristojejši kraj, prezbiterij stolne cerkve, naj bi poleg velikega altarja, od koder so kakor prvi Mariborski škof prvokrat škofovski blagoslov podelili, zanaprej njih častna podoba ime tistega oznanovala, ki je to farno cerkev k dostojnosti knezoškofijske stolne cerkve povzdignil.

¹⁾ Zamuda pa je imela ta hasek, da se je založena istina med tem zdato pomnožila, in je bilo sedaj mogoče, toliko krasnejši spominek postaviti, ki 5000 gld. stane.

Ker tedaj ne moremo več tvojega prijaznega obličja gledati, vzvišeni dobrotnik naš! naj nas zanaprej vsaj tvoja podoba razveseljuje. — Najte toraj, nedolžne deklice! ki kakor ovenčane družice današnje svečanost kinčate, da zagrinjalo pade, ki nam podoba zakriva¹⁾ — preden nadalje govorim in vam, dragi poslušalci, pomen spomenika razlagam po treh napisih, ki so v nja znožji vdobljeni.

Ti pa, sv. Janez krstnik! vzvišeni patron te stolne cerkve! ozri se milostno na nas, ki denes z posebno slovesnostjo tvoj veličastni god obhajamo, in izprosi nam pri Bogu milost, da bo sad današnjega praznovanja: Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Kužni črm ali vranični prisad (Milzbrand).

II. Ta bolezen se veliko laglje odvrače, kakor pa ozdravi. Ako se tedaj kužni črm kde prikaže, ali če se je ob hudi vročini te bolezeni bati, treba je dobro rejenej živini menje polagati ali vsaj menje tečne hrane dajati; slabotnej in slabo rejenej živini pa se naj skrbi za dobro in lahko prebavljivo krmo. Piti naj se da živini pridno, večkrat na dan: mrzle, čiste vode, ki naj se včasih osoli ali z kisom okisa. Dobro tudi je, če se zeljnice, repnice živini daje, ali pa nezrelega kislega sadja skuha in polaga. Prevelika vročina se ima, kolikor mogoče, od živine odvracati; torej se živina ne pusti na pašo ob hudi vročini; tudi prehudo delati ne sme živina, kedar je preveč sparno; hlevi se naj večkrat prezračijo, da so bolj hladni, in če proti solncu leže, naj se zelene veje krog njih postavijo, okna pa z njimi prepletejo. Nikdar ne sme preveč živine v hlevu stati; dobro je tudi škaf vode postaviti vanj, da ga hladi. Živina se naj v tekoči vodi vsaj po enkrat na den skopa, ali naj se doma z mrzlo vodo po celem životu polije in potem z slamo zriblje. Tudi teloh se zamore v podvratnik zavleči; bolj močnej živini dobro deje, če se jej v pravi meri na žili pušča. Če pa je ta bolezen živinče že napala, tedaj je svetovati, da se mu obilo na žili pušča; poznej je puščanje na žili zapstoj. Poliva se pa zbolela živina naj z mrzlo čisto vodo tako dolgo, da se začne mraza tresti, in potem se z slamo zriba. Tudi teloh se njej zamore v podvratnik vstaviti. Kisle ali okisane vode se naj živini vsako uro ponudi. Še bolje je pa, če se 2 lota solne kisline (Salzsäure, ki se dobi v apoteki), ali hudičevega olja v škaf vode vlije in živini večkrat piti da. Če pa živina tega

¹⁾ Pri teh besedah ste dve zmed pričujočih belooblečenih in ovenčanih deklic zagrinjalo spred podobe odstranile.

piti neče, se njej mora 3 ali 4krat masec kisa po sili vltiti ali pa 1—2 kvintelca solne kisline na poliču vode. Vedeti pa je treba, da posoda, v kateri se tako kislilo zdravilo v živinče vliva, ne sme biti iz bakra (kufra) ali svinca. Med drugimi znotranjimi zdravili se je solitar, ali sam ali z kafro pomešan, še najbolj obnesel. Vzame se štupe solitarjeve 1—2 lota, kafre $\frac{1}{2}$ —1 kvintelca. To se z moko in vodo v testo zmeša, v svalkih po 3krat na dan povžiti da, v hudi sili pa vsako drugo uro. Tudi klorovo apno (Chlorkalk, se dobi v apoteki) se rabi. Pol lota se ga raztopi v masecu vode, katere se potem večjeje živine po 4krat na den, vselej po 2 žlici naenkrat noter vlije, manjšej pa le polovico tega. V sili se namesto solitarja vzame tudi smodnika. Z oteklina pod kožo se pa ravna na dvojni način. Dokler so oteklina še bolj trde, naj se z terpetinovim oljem dobro namažejo. Če so pa že mehke in godne, jih je pa treba z nožem prerezati, da kri in gnojnica iz njih izteče; prerezani otoki naj se z razbeljenim železem izžgejo. Potrebno pa je, da se vsak dobro varje, ki ima z tako boleno ali mrtvo živino opravka. Naj pazi, da se ne rani, ne oskruni z gnojem, z krvjo, slinami, sokryco, naj se brž vmije in dobro izpere rana. Strašno nevarno je! Cerknjena živina se naj hitro odpravi in z kožo vred dobro pokoplje. Meso od živine, ki je na črnu zbolela, je močno škodljivo, mnogo ljudi je vžitje takega mesa v prerani grob spravilo. Zdravo živino je treba od bolene hitro ločiti, in hlev, kder je bolena žival stala, skrbno posnažiti in z žveplom pokaditi, potem pa več dni odprt pustiti, da se prevetri.

Presilna moča na zemljiščih koliko škoduje in kako odpomoči.

M. III. Globočina, v kateri se navadno cevi polagajo, v obče ne sme biti večja kot 1 meter, in se mora po razmerah ravnati. Globoko ležeče drenažne cevi delujejo na mnogo večjo daljavo tako, da pri globokih drenažnih cevih posamezni cevni toki bolj redko in dalje narazen biti smejo. Ta daljava se menja po množini vode, ki jo imajo odpeljati, po kakovosti zemlje, po spodnjih zemeljnih plasteh, po spadu, po dolgosti cevnega toka in širokosti cevi in sme 7.5—20 metrov iznašati. Navadno se rajta, da se v srednje težkem glinastem ali ilastem zemljišču desetkrat tako daleč narazen položiti smejo, kolikor je globočina, v kateri so položene. Da so drenažne cevi v pravi meri vsaksebi položene, to je zelo važno; kajti če se cevi pregosto položijo, nareja to več in nepotrebnih stroškov, če se pa prereditko položijo, se pa zemljišče ne usuši popolnoma. Bistvena potreba, da ima cela drenažna naprava tudi pravi uspeh, je zadostni spad ali da cevini toki zadosti visijo. Ta spad se mora tedaj že na zemljišču najti ali pa umetno narediti z tem, da se ustje drenažnih cevi v zemlji niže položi, kakor so njihovi zgornji konci.

Če ni mogoče spada tako narediti, je treba odprte grabe potegniti.

Troški drenažne naprave se ravnaajo po okoliščinah kakoršne so na raznih zemljiščih. V ugodnih razmerah ne iznašajo nad 60—80 gold. na hektar, morejo pa tudi na 200 gld. in više poskočiti. Vendar bi pa strah pred prevelikimi stroški kmetovavca ne smel ostrašiti zemljišča z to napravo vzboljševati, ker se nobena druga vzboljšava zemljišča, kakor skušnja uči, tako dobro ne izplača, kakor pametno in prikladno izpeljana drenažna naprava. Znani so primerljeji, da so povišani pridelki na takih zemljiščih že v 2—3 letih vse stroške poplačali. Čuditi se moramo, da je še toliko zamčenega sveta sem ter tje po raznih pokrajinah. Ali tega ste posebno v prvi vrsti dve reči krivi, prva je ta, da posamezni posestnik le prečesto sam ne zmore stroškov, ki so za izpeljavo vspešnega odvodnjenja zemljišča potrebni; druga pa ta, da jeden posestnik sam odvodnjenja včasih ne more izpeljati, ker je njegovo posestvo sred drugih in če se ti enakega dela ne lotijo, tudi njemu najboljša drenaža nič ne bode pomagala. V takih primerljeh je združenih moči treba. Kar se pa potrebnega denarja tiče, bi morda kmetovavcu najlagleje pomagano bilo, ako bi razna deželna zastopništva skrbela, da bi kmetovavec mogel v ta namen, da si vzboljša svoja zemljišča, denarja na posodbo najeti pod ugodnimi pogoji z prav nizkimi obrestmi in dolgimi obroki povračitve.

Toča je že več krajev nesrečno obhodila; pri nas na Štajerskem je naj hujše zadela nemške kmete na Lipniškem polju proti Gradcu; škoda je velika, jamranje ljudi nepovedljivo; enaka, če ne večja, nesreča se je prigodila okoli Ljubljane in Gorice, potem na Koroškem v Lavantski dolini; Svinečka visoka gora bila je globoko do podnožja vsa bela samega ledu ali toče. Jako omilovanja vredni so tudi koroški Slovenci okoli Žitjarje vesi, edini vinogradi na Koroškem so po toči hudo poškodovani. Zemlja je pokrita z grozdji, trs stoji gol. oropan listov in grozdov; tudi pšenica, kuruza, oves in jara rž je močno poškodovana. Žalost ljudi se ne da popisati!

Poljedelska razstava v Celju se bo vršila letos 5. 6. in 7. oktobra, če ne bodo okoliščine kazale za 21. 22. 23. september. Odbor pod predsedništvom viteza Berks-a je razposlal načrt ali „program“ ove razstave. Nam je došel od prijateljske roke v Celju nemšk iztis. „Slov. Gospodarja“ ta stvar jako zanima in rad pripomaga k srečnemu uspehu razstave, vendar prvo je, da gospodje odborniki ozir vzamejo na potrebo tudi slovenskega načrta. Ta bo še le pravo pozornost naših kmetovalcev prebudil, in razstava bo svoj namen dosegla in veliko koristila, sieer pa le malo ali nič! Za par nemških in nemškutarskih posestnikov razstave napraviti, ogromnega števila slo-

venskih kmetovalcev pa ne privabiti, se ne spleča žrtvovati toliko denarja in truda, kolikor tako podvzetje stane. To smo skusili uže pri večih razstavah na Slovenskem; spretnih slovenskih peres za gori omenjeno delo ne manjka v Celju in v sili ponudi rad „Slov.“ Gosp. „svoje slabe moči!“

Čebelorejski shod pri Novi cerkvi 30. junija t. l. je obiskalo obilno kmetov iz Nove cerkve in iz soseske, tudi več duhovnikov in učiteljev se ga je udeležilo. Prihodnji čebelor. shod se bo obhajal v nedeljo 14. julija v Vojniku in sicer popoldne po krščanskem nauku.

Sejmovi. 15. jul. Dobova, Kostrivnica, sv. Rozalija blizu Celja, Zdole; 16. jul. Dobje; 17. jul. sv. Ana na Krembergu, Muta, sv. Filip; 20. jul. Arvež, sv. Marjeta na Dravskem polji, sv. Marjeta na Pesnici, Vitanje.

Dopisi.

Iz Ptuja. Rajni Martin Gregorčec v Kicerih blizu Ptuja je na smrtni postelji sporočil 50 gld. za podporo takim dijakom, ki želé postati duhovniki. Nja žena Mica je imenovano svoto vestno izročila vodstvu dijaškega semenišča, čigar prvi namen je ravno ta, da podpira take slov. mladence, ki se pripravljajo za duhovniški stan. Bog daj rajnemu dobrotniku Martinu Gregorčecu tam v večnosti dobro, našim slovenskim kmetom pa blago voljo, naj bi prav radi posnemali nja prelepi vzgled. — Nesrečna žena, katero je kamen iz g. Švabove hiše ubil, je bila doma iz Trnovec; ime njej je bilo Treza Babičeva. Nesrečni kamen se je odsluščil od mostovža, ki v prvem nadstropju precej daleč na ulico moli. Sodnijska preiskava se je pričela!

Od Mure na ogerski mej. (Ogerske volitve). Novine poročajo, da bodo na Ogorskem meseca avgusta nove volitve v državni zbor. Kakor si pri nas štajerski Slovenci pri svojih volitvah vsikdar takega moža v deželni ali državni zbor zberó, kateri zagovarja narodne in druge pravice Slovencev; tako bi želeli, da bi si tudi naši bratje prek Mure izvolili takega moža, kateri bi očito povedal Magjarom, da imajo oni kot Slovenci pravico do svojega slovenskega jezika, kateri naj bi se barem v šoli gojil, ako se že to v uradnih zgoditi ne more. Ponujajo se v posameznih okrajih, kjer tudi Slovenci glasujejo, razni kandidati, o katerih je nam sicer težko sodbo izreči. V večini so Slovenci baje samo v Sobotski okrajini. Tam se govori o 3 kandidatih, mej temi je tudi urednik časopisa ogerskih Slovencev, g. Imre Agustič. Mi sicer tega gospoda osebno ne poznamo, a vendar le njemu zmago želimo; kajti on je kakor rojen ogerski Slovenec vnet za svoj materinski jezik, on je prijatelj svojih rojakov, on bi torej svoje volilce v narodnem obziru zagovarjati utegnil

Od ogersko-štajerske meje. (Bratom Prekmurcem v prevdarek!) Se prej, ko na Štajerskem, bodo volitve v deželni zbor na Ogorskem. Ondi so Slovenci razkosani v 3 volilne okraje; v južnem in severnem so proti Magjarom v manjšini, tedaj bi se poganjali zastoj za poslanca svojega rodu. A druga je z srednjim okrajem Sobotskim, ondi stanujejo razven nekoliko Nemcev in Židov — sami Slovenci. Lehko si izberejo zagovornika svojih pravic iz lastne sredine, kateri njih potrebe pozna, in kteremu je za njih mar. A žalibog, dasi so od leta 1861. sem že mnogokrat volili, vselej so se dali premotiti, da so si poiskali tujca ali odpadnika, ki se je za njih toliko brigal, ko za lanjski sneg. Kaj je bilo tega krivo? Deloma pritisk od ogerske vsem Slovanom protivne vlade; deloma narodna nezavednost, ker jim manjka rodoljubnih in pogumnih narodnih buditeljev; deloma podkupovanje, t. j. cele tedne pred volitvo, in vzlasti na dan volitve so po golibah pili in jedli na stroške onega, ki se jim je za poslanca ponujal, in tudi denarjev so dobivali, ter tako svoje glasove in svojo domovino prodajali. Slednja in najhujša krivda pa je bila ta, da so Slovenci v Sobotskem okraju razkosani v dve stranki po veri, v katoličane in luterane (kalvine). Navadno so se protivili eni onemu ponudniku ali kandidatu, kterega so drugi volili. O nesrečna in pogubna nesloga! Ni čuda tedaj, da je Slovenec tako zanemarjen in zaničevan, da je podlaga tujčevi peti, da vzdihuje pod čedalje hujšimi bremenami. Sam si je kopal jamo! Prekmurci! poglejte na svoje štajerske brate, kako srčno se branijo, kako napredujejo, kako si volijo za poslance svoje možake! Proč z Harkanijem, ki je bil vaš dose-danji poslanec. On v Pešti živi in se masti, pa ne mara za vas! Zedinite se katoličani in luterani, ne dajte se več ne z praznimi besedami vloviti, ne z denarji podkupiti! To bi bila grda sramota — in vam velika škoda. Imate med seboj nektere možé duhovnega in posvetnega stanu, ki imajo možgane in srce na pravem mestu. Dajte si besedo, da ne izvolite v prihodnje nikogar, kakor Slovencev, kterega vi poznate, in kateri vas pozna! Vzlasti vam priporočamo moža, kateri se že več let vrlo trudi za vaš blagor in vašo omiko, — gospoda Imreta Avgustiča! V svojem časniku „Prijatelj“ je dokazal dovolj, da je vaš prijatelj, in da bi vam vedel tudi biti spreten zagovornik; a tudi dobrih in koristnih knjig vam je že spisal. Bratje, prevdarite vestno važno stvar, pogovorite se, složite se — in volite poslanca po svojem prepričanju — sebi v čast in domovini v korist in dobiček!

Iz Škal. (Letina.) Že dolgo nam ni nobena letina toliko lepega in veselega obetala, kakor letošnja: samo če bo nam Bog še v prihodnje mil in nas pred strašno točo ali pred kako drugo nezgodo obvarvati hotel, bomo imeli vsega zadosti; zrnja, sadja in vina. Že zdaj smo dosti in veliko

lepega sena dobili in tudi drugi poljski pridelki posebno lepo kažejo: krompir, tršica, fižol in drugo; samo preobilni dež bi utegnil vinske trti in drugim poljskim rastlinam nekoliko škodovati. Ako nam Bog da zanaprej še ugodno vreme, tako bo letina pri nas izredno dobra.

Iz Zaloga pri Ljubljani (Huda toča) je pri nas vse potokla, 4 ure na široko in 6 ur na dolgo; 3. julija zjutraj ob 7. uri nas je napala tolika nevihta in toča je tako sula na gozde, vrte in njive, da smo mislili, da bo sodni dan. Strela je neko ženo ubila. Ljudje mnogo mislijo, da so vsem tem nesrečam mešniki krivi, ker bi jih bili lahko odvrnili, ko bi hotli. To je prav abotno! Naši mešniki vsak den molijo za ljudstvo in storijo tako svojo dolžnost, če pa Bog vselej ne usliši vseh prošenj svojih vernikov, temu je mnogo drugih znanih in neznanih vzrokov. — Nedavno je železniški voz povozil in usmrtil železniškega čuvaja Martina Kandaša. — Tudi pri nas so fantje in moževi tropama povzani k vojakom!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sklicovanje vojakov se urno vrši in sedaj prebivalstvo prvič čuti nasledke novih vojaških razmer, katere smo zaradi Prusov prisiljeni bili tudi pri nas uvesti. Žalosti in joka je veliko pri zapuščenih otrokih in ženah. Kajti sila kola lomi, ne moremo drugače. Avstrija nesme rok križem držati, kedar sosedu Turčiji med seboj delivajo. Novine poročajo, da je blizu Gradca moral k vojakom kmet z 5 hlapci, potem nek krčmar z natakajem in hlapcem vred. Višji poveljnik za Bosno in Hercegovino bo imenovan feldzeugmeister baron Jožef Filipovič, rodom graničar, 60 let star. — Ministri, razun Stremajerja, pojdejo vsi na počitnice v razna kopaljšča. — Svitli cesar imajo sedaj perzijskega šaha ali kralja čez 5 let zopet kot gosta na Dunaju. Šah je 3 milijone v zlatu vzela potnina iz doma, do sedaj je potrošil 2 milijona. Prihodnji teden se vrne čez Rusijo domov. — Čehove so v Pragi sijajno pokopali svojega najslavnejšega slikarja: Jaroslava Čermaka — Česki rodoljubi skušajo zopet vse nasprotnike ustavoverstva zbrati na posvetovanje in sklicati zbor federalistov. — Na Dunaji so socialista Schwarzenberga obsodili na 1 leto težke ječe zaradi ščevanja k upor. — V Gradcu se je raznesla novica, da je ladija z vojaki regimenta Belgier na poti v Dalmacijo utonila, c. k. namestnik je razglasil, da novica ni res. — Vrli hrvaški list: Naša Sloga, ki v Trstu izhaja, je Slovane v Primorju vzdramil, da sedaj srenje zaporedom agovarjajo lahom, ki hočejo Trst in Istrijo pod Italijo spraviti, ter svitlemu cesarju določiljajo pisma udanosti in zvestobe. Grdi lahom so pa v Trstu rodbinam doposlali tiskanih listov, v katerih ljudi ščuejo, naj ne pojdejo k vojakom, ampak

naj tihotapno zbežijo na Italijansko. — Po Ogerskem imajo sedaj hudo volilno prasko, vse se pripravlja na srdit boj; novi ogerski zbor se pa snide 17. okt. V Požunski županiji je toliko hudobnih požarov, da so morali oklicati naglo sodbo (Standrecht). Hrvatski zbor sedaj zboruje v Zagrebu; Hrvati se jako veselijo, da pojde avstrijska vojna v Bosno in Hercegovino. V Zagrebu so te dni delali krasen vodotok, ki bo dobre vode v mesto spravljaj. Nek graničar je turško mejo prekoračil, pa je bil od Turkov ubit. — Kakor je našim bralcem znano, ne smemo ničesar poročati o gibanju naše vojske. Zato naj potrpijo; kmalu bo temu konec; v kratkih dnevih se bo pokazalo ali se bodo Turki v Bosni nam v bran postavili ali ne, in kaj bo zavratna in potuhnjena Italija v tem slučaju storila.

Vnanje države. Italijanska vlada se res proti nam že močno sumljivo obnaša, po celi Italiji razsajajo in psujejo na Avstrijo, tirjajo Trst, Gorico in Trident; vse mostove in soteske proti naši meji spodkopavajo in vlagajo smodnika in dinamita, trdnjave pa obdajajo z novimi šancami in kanoni. Celó se nam je bati vojske z Italijo, kedar naše čete prekoračijo turško mejo. In kaj in kdo utegne še pristopiti, kdo vé? — Francozi še nimajo dosti z svečanostmi, še 3 hočejo obhajati. Na svoje ministre so se pa začeli hudovati, ker se laskajo Bismarku in celemu svetu, jih beseda pa vendar nič ne zda pri imenitnem reševanju turških homatij. Posebno razburila je pa ne samo Francoze, ampak ves svet, novica, da so Angleži z turškim sultanom sklenoli zavezo, po kateri Angleži obljubijo Turkom braniti dežele v Aziji proti Rusom in vsakemu sovražniku, sultan pa prepusti za to dobroto Angležem lepi otok Ciper, ki meri 170 □ milij in šteje 135.000 ljudi. To je za Angleže res mastna pečenka, kojo jim vsi zavidajo, Rusi se pa smejiijo, ker bodo sedaj tudi sami še kaj več lahko tirjali. Najbolj se jezita Francoz in Italijan. Zviti Bismark je za Nemčijo pridobil od Marokanskega cesarstva lepo morsko pristanišče Adjerud v Afriki. — Ruska vlada neusmiljeno ravna z katoličani, ki so v Kališu ošabne jude pretepali; katoličani morajo silno odškodnino judom plačati. V severni Ameriki so se tlačeni Indijanci zoper evropske naselnike vzdignili in sedaj divja ondi strašen boj. — Brazilijanski škof Vital, zaradi borbe zoper freimaurerje 2 leti zaprt a potem izpuščen, je v Parizu umrl 34 let star.

Turške homatije. Kongres v Berlinu je dnes svojo delo skončal in v soboto bo vse podpisano, če mu nova zveza Angležev z turškim sultanom neprilik ne naredi. Po tej zvezi si prilastujejo Angleži prokroviteljstvo in jerobstvo nad vsemi turškimi deželami v Aziji, za turške dežele v Evropi ne marajo. Zato pa Turki že sami pravijo, da je Evropa za nje zgubljena. Grki, kateri so roke križem držali, pa imajo sedaj tudi prazne roke; kongres jim je rekel, če hočejo kaj dobiti, naj se

z Turkom pogajajo; Turk si pa ne bo dal lahko kaj izpuliti. Ruska vojska bo kmalu zasela Šumlo, Varno in Batum; večina se bo pa vrnola domov, če pride do pravega miru. Zastran Bosne in Hercegovine pravijo Turki, da se hočejo Avstrijancem umakniti; vendar je tudi slišati, da hočejo naše vojake globoko v deželo zvabiti, da bo jih potem Osman-paša z 60.000 Turki laglje od vseh strani napadal in stiskal; orožani so Turki vsakako dobro. V Kandiji bil je zopet boj, od 5000 Turkov je palo 500. Pokrajinsko mesto Kotur v Aziji moral je sultan prepustiti perzijskemu šahu; dogovorjeno vojno odškodnino pa mora Rusom plačati!

Za poduk in kratek čas.

Bosna.

III. Lepa in bogata mesta so čast, ponos in veselje vsakej deželi. Tudi Bosna je takih nekdaj mnogo imela, toda pod turškim jarmom so vsa več ali menj propala. Najiminitnaša sedaj so: Bihač, Banjaluka, Travnik, Tuzla, Zvornik in Serajevo, ki je glavno mesto cele Bosne. Turki mu pravijo: Bosna-Seraj. Ob zgornjem toku reke Bosne, kder v njo Milinčica teče, med dvema prijaznima gričema na krasni planoti pozidano je Serajevo. Turški-vali t. j. sultanov namestnik, v njem stoluje, potem eden mufti t. j. mohamedanski duhoven, in eden pravoslavni nadškof, ki pa je večjidel rodom Grk, ki srbski nikoli niti besedice ne razumeva. Pošilja jih carigradski razkolniški grški patrijarh in od nekdaj petoliznik turškim sultanom. Zato pa tudi same take škofo in nadškofo nastavlja, ki z Turkom drže in turško gospodstvo nad Slovani podpirajo. V Serajevu steka 6 velikih cest skupaj in je torej ovo mesto prav središče vsej bosenskej kupčiji. Nahaja se ondi tudi mnogo fabrik, kder se izdeluje orožje, sukno in usnje. Nekdaj je Serajevo štele 100.000 prebivalcev, sedaj jih je kakih 60.000, kar nam razvidno kaže veliki propad mesta pod turško vlado. Vkljub temu pa spada Serajevo še k največjim, najlepšim in najbogatejšim mestom cele Turčije. Stari grad stoji na 200 črevljev visokej skali, je precej velik in ima 12 stolpov, kder so kanoni nasajeni. Na bližnji „Gorici“ je Mahmud-paša l. 1832 zgradil velike in močne šance, da bi mesto strahoval. Po njegovem odhodu so pa prebivalci bitro nasrnoli na šance in jih popolnem razdjali.

Serajevo je torej glavno mesto, središče turške moči v Bosni. Kdor to deželo obsesti hoče, ta se mora Serajeva polastiti. Naši avstrijanski vojaki bodo torej najprvle poskušali tje prodreti, hitrej, ko mogoče. Od avstrijske meje pelje več cest v Serajevo, in ena je že slavnemu princu Eugeniju služila kot bojna steza. Ta slavni vojvodja je namreč 14. oktobra l. 1697, tedaj

pred 181. leti, v Brodu ob Savi v Slavoniji zbral 2500 pešcev, 4000 konjenikov in četo minerjev in kanonirjev. Celo na tihem prekorači Savo, mahne v Derwent in potem dalje naprej po Bosniški dolini nad Doboj in Maglaj naravnost pred glavno mesto, kder je že 22. oktobra obhajal slavni vhod. Turške čete so bile povsod naglo napadene in razpršene, Doboj in Maglaj bila sta v naskoku vzeta. Princ Eugen je torej v 9 dnevih po slabi cesti 29 milj daleč prodril in se glavnega mesta jako hitro polastil. Dendenešnji je ova cesta iz Broda do Serajeva mnogo boljša; bosenski vozač potrebuje $\frac{1}{2}$ četrti den, jezdec jo pa predirja v 30 urah. Ta cesta je najkrajša in slovi zarad bojne sreče princa Eugenija. Druga cesta gre od Save pri mestiču Novem v Banjoluko, potem v Travnik, se pridruži v Dubravi cesti iz Broda in drži potem dalje v Serajevo. Kraj te ceste je načrtana bosenska železnica, ki je pa samo od Novega do Banjeluke dodelana; vsa pot je 39 milj dolga. Iz Dalmacije peljate tudi 2 večji cesti v Bosno. Prva gre iz Šibeneka v Knin, od ondot na mejo pri Lapacu, od koder je v Serajevo še celih 32 milj; druga pa drži od Špljeta v Sinj do meje, in odtod nad Livno v Travnik in Serajevo 29 milj daleč. Še ena, in sicer tretja cesta, veže Dalmacijo z glavnim mestom Bosne, vendar ta gre najprej skoz Hercegovino in je od avstrijske meje v Metkoviču, držeča mimo Mostarja in Konjice do Serajeva, 24 milj dolga; je torej že zato velevažna, ker je med vsemi najkrajša in še najboljše nadelana. Turki so jo lani in predlanjskim mnogo rabili. To so pglavitne ceste, po katerih se bodo naši vojaki morali pomikati, če bodo hotli vso Bosno zasesti in Serajeva se brž polastiti. Ali bo to lahko delo, ali pa bo krvavega boja treba, to se bo kmalu pokazalo. Na vsak način bo pa treba precej vojšakov, da bodo razne razbojnike potrebili, hajduke polovili, vstaše pomirili, mohamedanske bege razorožali in sploh red uvedli in mir zagotovili, kakoršen je po naših omikanih, evropejskih mislih potreben, da si nesrečna Bosna opomore in jeno prebivalstvo. Mnogo težkoč bodo delali mohamedanski begi in pa do sedaj jim podložna, „raja“ t. j. kmetsko ljudstvo. To bo hotlo zemljišča imeti v last, prvi pa bodo zahtevali odškodnine. Bržčas bo ondi prišlo do rešitve, kakoršna je pri nas prejšnjemu podložništvu naših kmetov pod grajščaki konec storila. (Dalje prihodnjič.)

Smešničar. 28. Sodnik vpraša zatoženega kmeta: obdolženi ste, ka ste župana za osla imeli, kaj rečete na to? Kmet: jaz nič ne rečem, naj govori župan! Župan: res, on mi je rekel, da sem osel, tu so pričë. Prva pričë reče: bilo nas je več skupaj v krčmi in zatoženec je res rekel: eden izmed vas je osel, toda besede: župan ni izrekel. Druga pričë je rekla ravno tako. Sedaj povzame župan besedo in reče: Prav, ali

to pa vendar veste, da je mene mislil, vsaj ni bilo nobenega drugega takega (osla) med nami. Sodnika posili smeh in vse iz sodišča napodi!

Razne stvari.

(*Postopanja mariborskega župana*) pri razkritju Slomšekovega spomenika visoka c. k. namestnica ni potrdila in je dala prav-rekurzom čitalnice in ožjega odbora za stavljenje Slom. spomenika.

(*Seidl-Gospodarjeva*) pravda zaradi žaljenja časti je skončana brez napovedane tožbe in raz-prave pred porotniki. Nasprotnika sta se pogodila med seboj in g. Seidl je tožbo vzal nazaj. Prihodnji „Slov. Gosp.“ objavi dotično priznanje časti za g. Seidla.

(*V mešnike posvečeni*) bodo 18., 20. in 22. jul. gospodje bogoslovci štirleletniki: Bratuša Alojz iz Ljutomera, [Kotnik Jožef iz Spod. Polskave], Murkovič Franc iz Ljutomera, plem. Pol Jožef iz Zavrača, Šmid Mihael iz Dobja; Vamberger Anton od sv. Jurija na Šavnici, tretjeletniki: [Osterc Franc od sv. Križa pri Ljutomeru], Osenjak Martin iz Hajdine.

(*Med vojake odšli*) so bogoslovci gg. Kotnik Jož. Osterc Franc, Cvetko Jan., Kaš Fr. potem kaplana Kukuvič in Frece in doktorand Napotnik. Slednji je že v Oseku!

(*Dr. Jožef Srnec*) v Celju je moral k vojakom in je svojo pisarno zaprl.

(*Novi sejem na Polenshaku*) 2. jul. t. l. je bil dobro obiskovan, največ denarjev našim krajanom je pustil g. Baumann, mesar pri sv. Marjeti na Pesnici. Prihodnji sejem bo 15. okt.

(*Letopis Matice Slovenske*) za l. 1878. I. in II. del, uredil g. dr. Jan. Bleiweiss, se je razposlal matičarjem. Obseg je zanimiv.

(*Novo slatino*) so našli nad Prevali na Korškem blizu gore sv. Ursule.

(*Dohodkov južnej železnici*) dala je lani železniška postaja Maribor 305,685 fl. Poličane 146,317 fl. Zidani most 117,135 fl. Ptuj 95839 fl. Lipnica 85264 fl. Ruše 57,025 fl. Brežice 56,361 fl. Spielfeld 53,863 fl. Ormuž 51,490 fl. Sevnica 50494 fl. Pragarsko 55171 fl.

(*Graška „Liza“*) se imenuje veliki zvon na gradu v Gradcu, ta zvon je letos 300 let star, in hvaležni Gračani bodo ta dogodek svečano obhajali.

(*Telegrafična štacija*) se je 1. julija odprla pri sv. Lenartu v Slov. goricah.

(*Svitli cesar*) so 200 fl. darovali za povečanje šole v Grižah pri Celju in 300 fl. za stavljenje nove šole v Cvetkoveh in Digošah pod Mariborom.

(*Mariborsko mesto*) je 1000 fl. odločilo za posojila ženam k vojakom poklicanih rezervistov 47. peš-regimenta Hartung, če zapuščene z otroci v Mariboru prebivajo.

(† *Karl Velebil*) župnik pri št. Ilju v Slov. goricah je po mučni bolezni umrl, še ne 56 let star!

(*Stavljenje železnice Wolfsberg - Sp. Drauburg*) je dobila trgovska hiša ali firma: Löwenfeld, Redlich, in Berger.

(*Na Petrovo umorjen*) je bil Peter Zagoričnik pri sv. Petru v Savinjski dolini; fantje so imeli buč tepež.

(*Dva samoumora*) Žganjepivec Kasesnik v Pečevniku blizu Celja se je obesil, v celjski kosarni pa nadlovec Lamprecht iz Mahrenberga ustrelil.

(*Za dijaško semenišče*) so darovali Martin Gregorčec iz Kicarov pri Ptuj 50 fl. čč. gg. župnik J. Janc v Solčavi drž. obligacijo 100 fl. Franc Leber kaplan 1 fl. Solčavski farmani: Bošt. Krivec 5 fl. Mica Krivec 5 fl. Gašp. Juteršek 5 fl. Pavel Poličnik 1 fl. Mica Gračun 2 fl. Neža Prodnik 60 kr. Barba Selišnik 35 kr. Nekdo že mrtev 10 fl. Drug že mrtev dobrotnik 2 ces. zlata (Dalje prih.)

Loterijske številke:

V Gradcu 6. julija 1878: 71, 88, 68, 54, 33.
Na Dunaju " " 84, 69, 18, 25, 34.

Prihodnje srečkanje: 20. julija 1878.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁶⁸/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78¹/₂ funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Jecmen		Oves		Tarašica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	8	60	5	90	6	20	3	30	5	90	6	—	6	—
Ptuj	8	30	6	—	5	—	3	30	6	—	5	20	6	40
Ormuž	8	90	6	50	5	40	3	25	6	60	7	80	4	17
Gradec	8	54	5	97	6	34	3	40	6	—	6	30	5	58
Celovec	8	96	5	72	6	16	2	88	6	97	4	46	5	—
Ljubljana	9	10	6	1	5	20	3	25	6	20	7	3	5	98
Varaždin	7	80	6	—	4	50	3	80	6	20	8	60	7	80
Zagreb	8	90	7	—	5	20	4	—	6	40	8	60	6	70
Dunaj	10	90	7	70	6	80	6	80	8	30	—	—	—	20
Pešt	10	68	7	25	8	5	6	45	6	52	—	—	—	—

3—3

Važno za šole.

Zemeljske krogle, telurije in rstvae tarije potrjene od visokega ministe-plan, priporočujeta

J. Felkl in sin,

fabrika nčnih sredstev in trgovina s papirjem v Pragi, Leletne ulice 30.

V isti zalogi so tudi izišle v daljnih krogih že kakor za najboljše priznane risanke po Grandauer'jevih risanskih predlogah za ljudske in meščanske šole.

☛ Ceniki od teh učnih pomočkov in vzorki risank se na izraženo željo zastoj pošiljajo.

Proti svinjski bolezni

priporočam neogibno potrebno po celem Slovenskem dobro znano **Mr. Tettej-ovo štupo, balček za samo 36 kr.**
M. Berdajs
v Mariboru.

1—2

5—6000 fl.

se išče na lepe dvojne gorice blizu mesta proti gotovemu zavarovanju in poštenim obrestim. Naslov se prosi pod J. V. P. 22. poste restante Marburg.

1—3

Novo gostilnico

odpre g. **Franc Lobenwein**, posestnik malina na Slapah, Gorske srenje pri Devici Mariji na ptujski gori v nedeljo 14. julija t. l. Postopje je čedno obnovljeno, vino se bo točilo dobro, staro in novo, po nizki ceni. Tudi se bo skrbelo vselej za dober kruh in meso, sploh za vsa kovrstno hrano.

URBE

ZA CERKVE, GRADJE, POSLOPIJA NA KMETIH

Andrej Berthold

v Gnas-u na Štajerskem.

Do sedaj jih je izdelal 76 v največjo zadovoljnost dotičnih naročnikov, ker so ne samo vestno in trdno narajene, ampak tudi ker so primeroma le malo denarjev stale. Sedaj mu pomagajo njegovi 3 sinovi, strokovnjaki in mojstri v tem poslu; tudi ima vedno nekoliko ur v zalogi na ogled in ponudbo, manjših in večjih. Kako zanesljiv in zaupanja vreden da je ta urar, to svedoči pristanjivo spričevalo:

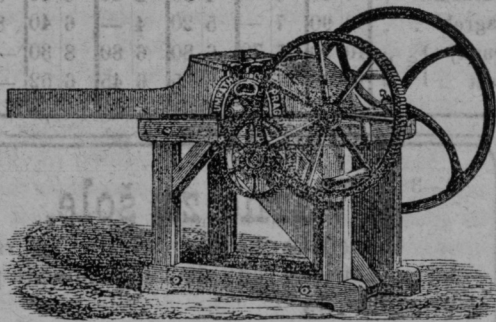
„Podpisani župnik je samo ustmeno naročil novo cerkevno uru za zvonik. Vendar je g. Berthold ob dogovorjenem času in brez povisjanja cene željeno uru naredil in v zvonik postavil. Od 18. junija 1875, sem imam priliko vsak den opazovati in prepričati se, da je nova ura res izvrstno, morebiti v tej stroki edino delo na Štajerskem, ura hje namreč tudi četrtinke in ponavljaj vselej na večjem zvonu, koliko je ravno poprej na uri bilo. Zato bodi g. Andrej Berthold, urar v Gnas-u, vsem vrlo priporočeni!“

Franc Legwarth

kanonik in župnik na Grabnu v Gradcu.

Podpisana trgovca

priporočujeta veliko zalogo poljedelskih in gospodarskih mašin, posebno kot izvrstne priznane **mlatilnice na gnanje z roko** ali z vitalom, ki imajo plošnate ali okrogle klinčke; letos po izredno znižani ceni, namreč samo 100 fl. ena, to pa pri nas v štacuni v Celju.

Prodajamo dalje raznovrstne čistilne mline, vejavnike, trijerje za čiščenje in prebiranje plevnatega in smetljivega semena, potem enojne in dvojne pluge najboljše izdelave, rezne stole in rezne mašine po najnižji fabriški ceni. Še bolj cene take mašine od drugod dobljene so gotovo to, le ker so toliko slabše.

Naposled priporočata slavnemu občinstvu svojo dobro odbrano zalogo železa, okovov za okna in dveri, umetnih ognjišč, železnih peči, novih vag in utežev, posod za suhe in mokre reči, bakrenih in železnih Schweinfurtskih kotlov, dobro pozlačenih nagrobnih križev in kovinskih trug najlepše izdelave. Roba je vsa dobro odbrana, cena najnižja, postrežba točna.

Wogg & Radakovits

trgovca z železjem pri „zlatem sidru“ zum goldenen Anker v Celju.